

KLØVERHUMLE

Bombus distinguendus

Bestanden av kløverhumle har gått sterkt tilbake og er en av de mest sjeldne humleartene. Kløverhumle er en ansvarsart i Nannestad, Hurdal, Ullensaker, Nes, Gjerdrum og Eidsvold. En ansvarsart er en art hvor kommunen har en viktig andel av den norske forekomsten. At den overlever i vår kommune, er spesielt viktig for at den skal kunne overleve i Norge.

Foto: Frode Ødegaard, CC BY

BIOLOGI

Kløverhumle er en stor humle som tilhører de langtungete humlene. Kløverhumle er meget karakteristisk og vakker med sin blekbrune til gullaktige farge som brytes av et tydelig svart bånd mellom vingefestene. Den trives i kulturmarka der det finnes store forekomster av rødkløver, og den har preferanse for sandområder.

Kløverhumla starter sesongen seint. Dronninga vokner opp fra vinterdvalen rundt 1. juni og drar da ut på næringssøk og søk etter nytt bol. De første arbeiderne blir født en måned seinere og hanner fra midt i juli. Arbeiderne hjelper til med det nye bolet, og bolet inneholder etter hvert som regel færre enn 100 arbeidere. Når de første arbeiderne blir født blir dronninga i bolet og legger egg. Befrukta egg blir til hunner (arbeidere og dronninger) og ubefrukta blir til hanner. Humlesamfunn er avanserte. Noen arbeidere sanker nektar og pollen, andre holder vakt mens noen ruger på egg og forer yngel. Den eneste jobben til hanner er å parre seg med nye dronninger. På slutten av sommeren kommer det ei nydronning til verden. Hun feter seg opp og blir så parret. Deretter går hun i dvale i 8-9 måneder. Alle gamle dronninger, arbeidere og hanner dør før vinteren. Kløverhumla plasserer som regel bolene sine i bakken, gjerne i gamle musebol.

UTBEREDELSE OG BESTANDSSTATUS

Kløverhumle er utbredt i store deler av Europa og østover gjennom Russland til Stillehavskysten, men har gått kraftig tilbake i Europa. I Norge kjennes de i dag kun fra noen få lokaliteter på Østlandet og Trøndelag. For inntil rundt 50–100 år siden, var arten stedvis vanlig mange steder på Østlandet, i Rogaland og i Trøndelag. Tilbakegangen antas å skyldes hovedsakelig endringer av driftsformene i jordbruket da arten var favorisert av det gammeldagse småskala jordbruket, men klimaendringer kan også ha en medvirkende årsak.

Kløverhumlens status er vurdert til sterkt truet (EN) ifølge den norske rødlisten, dvs den er vurdert å ha en risiko for å dø ut fra Norge.

FORVALTNING

I regionen øvre Romerike er kløverhumle en ansvarsart i alle de seks kommunene Nannestad, Hurdal, Ullensaker, Nes, Gjerdrum og Eidsvold.

Kommunen må bidra til å sikre kløverhumlas leveområder gjennom landbruksforvaltning og arealplanlegging. Bøndene som dyrker kløver og andre vekster som blomster sent, der blomster i tillegg har dype og smale kronrør, har en ekstra viktig rolle. Spiller man på lag med humlene, vil dette igjen gi dem bedre pollinering. Tiltak som man bør vurdere er å avsette soner for pollinerende insekter, ved rydding på jordkanter er det viktig at selja får stå og det er viktig at man bevarer områder for bolbygging, tidlige humlespesifikke vårarter bør sås og bevares, sprøyting bør unngås og kløverblomster bør slås seint. For humler generelt bør hageeiere avsette deler av plenen til blomstereng eller plante ut humlevennlige planter.

